

А. М. ХАРЧУН

аспірант кафедри публічного врядування
Інститут адміністрування, державного управління та професійного розвитку
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: 0009-0004-7309-2804

МЕХАНІЗМИ УНІФІКАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ

У даній роботі розглянуто механізми уніфікації публічного управління в Україні з позиції євроінтеграційного контексту. В статті визначено, що попри значні зусилля, реалізація реформ у сфері публічного управління в Україні стикається з низкою викликів, серед яких відсутність єдиних механізмів імплементації європейських норм, недостатня інституційна спроможність, бюрократична інертність, а також опір змінам з боку окремих управлінських структур. Відповідно до цього, актуальність дослідження обумовлена необхідністю формування єдиних механізмів уніфікації публічного управління, що сприятиме ефективному реформуванню державного сектору, покращенню якості управлінських рішень та досягненню стратегічних цілей європейської інтеграції України.

Мета статті полягає в оцінці механізмів уніфікації публічного управління в Україні з позиції євроінтеграційного контексту.

В статті відзначено, що Європейський Союз виробив систему стандартів публічного управління, яка включає принципи верховенства права, підзвітності, відкритості, інклюзивності та ефективності. Розглянуто ключові аспекти європейського досвіду уніфікації публічного управління. Здійснено оцінку реформ, спрямованих на адаптацію публічного управління до європейських стандартів. Проаналізовано низку викликів у процесі уніфікації публічного управління, з якими стикається Україна. Обґрунтовано кроки, які необхідно здійснити Україні для подальшої адаптації європейського досвіду у сфері публічного управління у напрямі його уніфікації. Наголошено на тому, що адаптація європейського досвіду в Україні є тривалим і комплексним процесом, що потребує системних змін.

Результати дослідження показали, що уніфікація механізмів публічного управління в Україні в контексті європейської інтеграції є необхідною умовою для побудови ефективної, прозорої та підзвітної державної системи. Проведені реформи у сфері державного управління, зокрема децентралізація, цифровізація, реформування державної служби та антикорупційні заходи, створюють передумови для гармонізації управлінських процесів із європейськими стандартами.

Ключові слова: механізми, публічне управління, євроінтеграція, уніфікація, держава.

A. M. KHARCHUN

Postgraduate Student at the Department of Public Administration
Institute of Administration, Public Administration and Professional Development
of Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0009-0004-7309-2804

MECHANISMS OF UNIFICATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE: EUROPEAN INTEGRATION CONTEXT

This paper examines the mechanisms of unification of public administration in Ukraine from the perspective of the European integration context. The article determines that despite significant efforts, the implementation of reforms in the field of public administration in Ukraine faces a number of challenges, including the lack of unified mechanisms for the implementation of European norms, insufficient institutional capacity, bureaucratic inertia, as well as resistance to changes on the part of individual management structures. Accordingly, the relevance of the study is due to the need to form unified mechanisms for the unification of public administration, which will contribute to the effective reform of the public sector; improving the quality of management decisions and achieving the strategic goals of Ukraine's European integration.

The purpose of the article is to assess the mechanisms of unification of public administration in Ukraine from the perspective of the European integration context.

The article notes that the European Union has developed a system of public administration standards, which includes the principles of the rule of law, accountability, openness, inclusiveness and efficiency. The key aspects of the European experience of unification of public administration are considered. The reforms aimed at adapting public administration to European standards are assessed. A number of challenges in the process of unification of public administration that Ukraine faces are analyzed. The steps that Ukraine needs to take to further adapt European experience in the field of public administration in the direction of its unification are substantiated. It is emphasized that the adaptation of European experience in Ukraine is a long and complex process that requires systemic changes.

The results of the study showed that the unification of public administration mechanisms in Ukraine in the context of European integration is a necessary condition for building an effective, transparent and accountable state system. The reforms carried out in the field of public administration, in particular decentralization, digitalization, civil service reform and anti-corruption measures, create the prerequisites for harmonizing management processes with European standards.

Key words: mechanisms, public administration, European integration, unification, state.

Постановка проблеми

У сучасних умовах інтеграції України до європейського простору особливого значення набуває питання уніфікації механізмів публічного управління відповідно до європейських стандартів. Європейський Союз висуває чіткі вимоги щодо прозорості, ефективності, підзвітності та інклюзивності управлінських процесів, що зумовлює необхідність адаптації української системи державного управління до цих стандартів.

Попри значні зусилля, реалізація реформ у сфері публічного управління в Україні стикається з низкою викликів, серед яких відсутність єдиних механізмів імплементації європейських норм, недостатня інституційна спроможність, бюрократична інертність, а також опір змінам з боку окремих управлінських структур. Крім того, складність полягає в узгодженні національних традицій управління із загальноприйнятими європейськими підходами.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю формування єдиних механізмів уніфікації публічного управління, що сприятиме ефективному реформуванню державного сектору, покращенню якості управлінських рішень та досягненню стратегічних цілей європейської інтеграції України. У зв'язку з цим постає потреба у комплексному аналізі існуючих механізмів уніфікації публічного управління, визначенні перешкод їх ефективного впровадження та розробці рекомендацій щодо подальшої гармонізації державного управління України з європейськими стандартами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання публічного управління в євроінтеграційному контексті представлені у працях вчених, які внесли важливий здобуток в науку державного управління, зокрема: Боклаг В. [6], Віхорт Ю. [6], Воронова О. [1], Галич О. [2], Галунець Н. [1], Демидкін О. [2], Ковальчук С. [3], Красівський О. [4], Масик Р. [5], Мерзляк А. [6], Пастух К. [7], Пивовар М. [3] та інші визначні українські науковці. Зусилля теоретиків та практиків зосереджені на розробці універсальної парадигми публічного управління, яка передбачає адаптацію світових концепцій до українських реалій, вдосконалення невдалого досвіду реформ та застосування нових ідей для покращення адміністративної діяльності.

Разом з тим, існує низка механізмів, які супроводжують процеси реформування та уніфікації публічного управління, тому важливо дослідити їх в контексті європейської інтеграції української держави.

Формулювання мети дослідження

Мета статті полягає в оцінці механізмів уніфікації публічного управління в Україні з позиції євроінтеграційного контексту.

Викладення основного матеріалу дослідження

Уніфікація публічного управління передбачає впровадження єдиних стандартів, методик та підходів, що забезпечують ефективне функціонування державних інститутів відповідно до міжнародних вимог. Вона спрямована на оптимізацію процесів управління, підвищення їхньої прозорості та адаптацію до змінних соціально-економічних умов.

Європейський Союз виробив систему стандартів публічного управління, яка включає принципи верховенства права, підзвітності, відкритості, інклюзивності та ефективності. Важливим документом, що регулює ці підходи, є Принципи державного управління SIGMA [8], розроблені спільно ОЕСР та ЄС для країн, що проходять процес євроінтеграції.

Країни Центральної та Східної Європи, що стали членами ЄС, пройшли складний шлях реформування публічного управління. Наприклад, Польща здійснила масштабну децентралізацію, запровадивши місцеве самоврядування за європейською моделлю, а Естонія зробила акцент на цифровізації адміністративних послуг.

Розглянемо ключові аспекти європейського досвіду уніфікації публічного управління [9]:

1. Адміністративна реформа та професіоналізація державної служби:

- країни ЄС запровадили чітку систему відбору державних службовців на конкурсній основі, що забезпечує високий рівень професіоналізму;
- у Польщі та Литві державна служба реформована за моделлю країн Західної Європи, де ключову роль відіграють незалежні комісії з відбору кадрів;
- в Естонії особлива увага приділена цифровізації державного управління, що дозволило суттєво скоротити бюрократичні процедури.

2. Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування:

- Польща стала однією з передових країн у сфері децентралізації, передавши значні повноваження органам місцевого самоврядування. Це сприяло підвищенню ефективності управлінських процесів на регіональному рівні;
- Чехія та Словаччина запровадили механізми фінансової автономії місцевих громад, що стимулювало економічний розвиток регіонів.

3. Цифровізація публічного управління:

- Естонія є лідером у сфері електронного врядування, запровадивши такі інновації, як система X-Road, що забезпечує швидкий і безпечний обмін даними між державними установами;
- у Латвії та Фінляндії широко використовуються електронні ідентифікаційні картки для доступу до державних послуг.

4. Антикорупційні заходи та підзвітність влади:

- у країнах ЄС діє система незалежних антикорупційних агентств, які здійснюють контроль за діяльністю державних службовців і публічних інституцій;
- в Італії та Франції впроваджено механізми прозорості ухвалення рішень, зокрема обов'язкове декларування доходів посадовців та громадський контроль за витратами бюджету.

Україна вже впровадила низку реформ, що наближають її систему публічного управління до європейських стандартів. Серед ключових напрямів адаптації можна виділити ті, що зазначені в табл. 1.

Таблиця 1

Реформи, спрямовані на адаптацію публічного управління до європейських стандартів

Реформи	Їх опис
Реформа державної служби	– ухвалення Закону «Про державну службу» (2016 р.), що передбачає прозорий конкурсний відбір, професіоналізацію та деполітизацію державних службовців. Воно заклало основу для професіоналізації та деполітизації державного апарату; – впроваджено конкурсний відбір на державні посади, що відповідає європейським принципам прозорості
Децентралізація влади	– Україна перейняла польську модель децентралізації, надавши більше повноважень територіальним громадам; – передача повноважень на місцевий рівень, що сприяє посиленню місцевого самоврядування та наближенню управлінських процесів до громадян; – завдяки фінансовій децентралізації місцеві бюджети значно зросли, що дозволило громадам самостійно вирішувати соціально-економічні питання
Електронне врядування	– запуск порталу «Дія» є важливим кроком у цифровізації державних послуг за прикладом Естонії; – впроваджуються відкриті державні реєстри, що забезпечують прозорість і доступність адміністративних послуг, зменшують корупційні ризики та покращують доступ громадян до адміністративних послуг
Антикорупційна реформа	– створення Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро України та Вищого антикорупційного суду – ухвалення закону про декларування доходів посадовців забезпечує громадський контроль за діяльністю державних органів

Джерело: власні узагальнення.

Незважаючи на прогрес, Україна стикається з низкою викликів у процесі уніфікації публічного управління:

- недостатня інституційна спроможність – потребує зміцнення механізмів координації між органами влади;
- опір бюрократичної системи – гальмує ефективне впровадження реформ;
- політичні ризики – нестабільність політичного середовища може впливати на довгострокову реалізацію реформ.

Для подальшої адаптації європейського досвіду у сфері публічного управління у напрямі його уніфікації Україні необхідно здійснити наступні кроки:

1. Створити єдину національну стратегію уніфікації публічного управління з урахуванням європейських стандартів.

2. Поглибити співпрацю з ЄС та міжнародними організаціями у сфері публічного управління щодо обміну досвідом та отримати експертну підтримку для реформування держапарату.

3. Розширити цифровізацію адміністративних процесів для підвищення ефективності та прозорості управлінських процесів, щоб мінімізувати вплив людського фактора та бюрократії.

4. Зміцнити систему професійного розвитку державних службовців, запроваджуючи навчальні програми за підтримки європейських партнерів.

5. Розвивати громадський контроль, залучаючи громадянське суспільство до процесів ухвалення рішень.

6. Посилити механізми моніторингу та оцінки впровадження реформ у сфері державного управління.

Таким чином, адаптація європейського досвіду в Україні є тривалим і комплексним процесом, що потребує системних змін. Продовження реформ та впровадження найкращих практик країн ЄС сприятиме побудові ефективної, прозорої та відповідальної системи публічного управління, що відповідатиме вимогам європейської інтеграції.

Висновки

Уніфікація механізмів публічного управління в Україні в контексті європейської інтеграції є необхідною умовою для побудови ефективної, прозорої та підзвітної державної системи. Проведені реформи у сфері державного управління, зокрема децентралізація, цифровізація, реформування державної служби та антикорупційні заходи, створюють передумови для гармонізації управлінських процесів із європейськими стандартами.

Водночас існують суттєві виклики, такі як інституційна слабкість, бюрократична інертність, недостатня кадрова спроможність та політичні ризики. Для ефективного подолання цих проблем необхідно впроваджувати

комплексні механізми уніфікації, що включають: подальшу імплементацію принципів державного управління SIGMA, удосконалення правового та інституційного середовища, розширення використання цифрових технологій, зміцнення системи професійного розвитку державних службовців, залучення громадянського суспільства до процесу ухвалення рішень. Результатом успішного впровадження цих заходів стане формування якісно нової моделі публічного управління в Україні, що відповідатиме найкращим європейським практикам та сприятиме ефективному державному управлінню в умовах євроінтеграції.

Список використаної літератури

1. Воронова О.В., Галунець Н.І. Європейська інтеграція як чинник демократичної трансформації України. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11. 2024. С. 230–235. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.230>
2. Галич О.А., Демидкін О.С. Особливості інформаційних систем й технологій публічного управління та адміністрування в контексті євроінтеграційних процесів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2. С. 151–166. doi: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2021-2-11>
3. Ковальчук С., Пивовар М. Напрямки реформування громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах війни в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. С. 173–178. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259521/256101>
4. Красівський О.Я. Особливості залучення громадськості та цифровізації послуг при реформуванні публічного управління під час війни. *Демократичне врядування*. 2023. Вип. 1(31). С. 12–23.
5. Масик Р.І. Вплив євроінтеграційних процесів на сферу публічного управління: загальні аспекти. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. Том 34(73). № 2. 2023. С.77–83.
6. Мерзляк А.В., Боклаг В.А., Віхорт Ю.В. Зарубіжний досвід розвитку системи електронних публічних послуг в умовах розбудови інформаційного суспільства. *Держава та регіони*. 2021. № 1(71). С. 136–142.
7. Пастух К.В. Стратегічне публічне управління в умовах євроінтеграції. *Публічне управління та митне адміністрування, Спецвипуск*. 2022. С. 99–103.
8. SIGMA. Принципи державного управління / SIGMA, ОЕСР, Європейський Союз. 2017. URL: <https://www.sigmaweb.org>.
9. Меркотун Г. Економічне врядування в ЄС: досвід та уроки для України. *Аспекти публічного управління*, 2023. № 11(2), С. 47–56.

References

1. Voronova O. V., Halunets' N. I. (2024). Yevropeys'ka intehratsiya yak chynnyk demokratychnoyi transformatsiyi Ukrayiny [European integration as a factor of democratic transformation of Ukraine]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, no 11, pp. 230–235. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.230>
2. Halych O. A., Demydkin O. S. (2021). Osoblyvosti informatsiynykh system y tekhnolohiy publichnoho upravlinnya ta administruvannya v konteksti yevrointehratsiynykh protsesiv [Peculiarities of information systems and technologies of public management and administration in the context of European integration processes]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, no. 2, pp. 151–166. doi: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2021-2-11>
3. Koval'chuk S., Pyvovar M. (2022). Napryamky reformuvannya hromadyans'koho suspil'stva ta orhaniv publichnoyi vlady v umovakh viyny v Ukrayini [Directions for reforming civil society and public authorities in the context of war in Ukraine]. *Elektronne nauкове vydannya "Analitichno-porivnyal'ne pravoznavstvo"*, pp. 173–178. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259521/256101>
4. Krasivs'kyi O. Ya. (2023). Osoblyvosti zaluchennya hromads'kosti ta tsyfrovizatsiyi posluh pry reformuvanni publichnoho upravlinnya pid chas viyny [Peculiarities of public involvement and digitalization of services in the reform of public administration during the war]. *Demokratychnе vryaduvannya*, no. 1(31), pp. 12–23.
5. Masyk R. I. (2023). Vplyv yevrointehratsiynykh protsesiv na sferu publichnoho upravlinnya: zahal'ni aspekty [The impact of European integration processes on the sphere of public administration: general aspects]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: Publichne upravlinnya ta administruvannya*, Tom 34(73), no 2, pp. 77–83.
6. Merzlyak A. V., Boklah V. A., Vikhort Yu. V. (2021). Zarubizhnyy dosvid rozvytku systemy elektronnykh publichnykh posluh v umovakh rozbudovy informatsiynoho suspil'stva [Foreign experience in developing a system of electronic public services in the context of building an information society]. *Derzhava ta rehiony*, no. 1(71), pp. 136–142.
7. Pastukh K. V. (2022). Stratehichne publichne upravlinnya v umovakh yevrointehratsiyi [Strategic public management in the context of European integration]. *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya, Spetsvypusk*, pp. 99–103.
8. SIGMA. (2017). *The principles of public administration*. OECD, European Union. Retrieved from: <https://www.sigmaweb.org>.
9. Merkoton H. (2023). Ekonomichne vryaduvannya v YES: dosvid ta uroky dlya Ukrayiny [Economic Governance in the EU: Experience and Lessons for Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnya*, no. 11(2), pp. 47–56.